

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Біофізика»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., лабораторних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова викладання	Державна
Факультет, кафедра	Інженерно-технологічний факультет, кафедра будівництва та професійної освіти
Контактні дані розробника	Рижкова Тетяна, старший викладач, Ел. адреса: tetiana.ryzhkova@pdau.edu.ua , контактний тел. +38(0532)60-98-61, профайл: https://www.pdau.edu.ua/people/ryzhkova-tetyana-yuriyivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Вища математика
Компетентності	загальні: ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК
(SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття здобувачами вищої освіти комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного, логічного,

критичного та системного мислення; здатність до самонавчання, саморозвитку, самоменеджменту; уміння аналізувати й інтерпретувати наукові дані для прийняття рішень у професійній діяльності; удосконалення дослідницьких навичок, що підвищує здатність адаптуватися до змін у професійному середовищі; виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування; вміння організовувати комунікації та роботу в команді.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у майбутнього фахівця знань про біофізичні процеси, явища і закони для пізнання загальних закономірностей природи; оволодіння науковими та практичними теоріями і методами, що використовуються для розв'язання складних спеціалізованих задач та вирішення практичних проблем, пов'язаних з технологією виробництва продукції тваринництва та її переробкою; розвиток умінь і практичних навичок у дотриманні параметрів та контролі технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Механіка. Біомеханіка. Акустика

Тема 2. Обертальний рух твердого тіла.

Тема 3. Пружні та пружньо-в'язкі властивості твердих тіл і біологічних тканин

Тема 4. Молекулярні явища у газах і рідинах. Біореологія. Основи гемодинаміки

Тема 5. Закони термодинаміки в біології. Біофізика мембран

Тема 6. Основи електродинаміки в біофізиці. Електромагнетизм

Тема 7. Геометрична оптика. Хвильова оптика та фотометрія

Тема 8. Біологічна дія видимого, інфрачервоного й ультрафіолетового світла

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи; наочні методи; практичні методи. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: 1) роз'яснення мети навчальної дисципліни; 2) висування вимог до вивчення дисципліни. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: комп'ютерні, мультимедійні методи: 1) використання мультимедійних презентацій; 2) використання комп'ютерних навчальних програм. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи лабораторно-практичного контролю, методи самоконтролю.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Усі навчальні завдання, передбачені робочою програмою, мають бути виконані у встановлений термін відповідно розкладу. Перескладання поточного та семестрового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату. Перескладання поточного та підсумкового

	контролів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, хвороба тощо) та з дозволу деканату; лабораторні завдання, завдання із самостійної роботи, які оформляються та здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються зі зменшенням оцінки (-30 %). Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ» (http://surl.li/rfhrib) та «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ» (http://surl.li/ymbaso). Відповідно до нормативної бази університету повторне складання підсумкового контролю допускається не більше двох разів із кожної освітньої компоненти (ОК): один раз викладачу, другий – комісії, котра формується деканом факультету, за участю кафедри, відповідальної за реалізацію ОК. Оцінка, отримана в результаті другого повторного складання заліку є остаточною. Складання заліку для підвищення позитивної оцінки з ОК здійснюється тільки один раз на підставі заяви здобувача вищої освіти.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності (http://surl.li/cfsemz) та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (http://surl.li/ygqygh). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання всіх навчальних завдань поточного та підсумкового контролів результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); обов'язкове покликання на джерела інформації під час використання ідей, розробок, тверджень; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, запозичені методики досліджень.
- щодо відвідування занять	Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, лікарняний, індивідуальний графік стажування тощо) навчання може відбуватись самостійно з використанням інформаційних технологій (у змішаній чи/та дистанційній формах за погодженням із викладачем курсу та деканом факультету) на засадах академічної доброчесності. При цьому здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. http://surl.li/zogpis. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проєктах (з обов'язковою видачею сертифіката) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набуті очікувані навчальні результати за частиною освітнього компонента до початку або впродовж семестру, в якому опановується освітній компонент, проте не пізніше, ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (http://surl.li/ymbaso). Нормативно-правові акти стосовно оскарження результатів навчання наведені на сторінці «Положення про освітню діяльність» сайту ПДАУ.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Посудін Ю. І. Біофізика : Підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 472 с.
2. Терещенко М. Ф., Тимчик Г. С., Яковенко І. О. Біофізика : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 444 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2a9b419b-9a5f-4c8f-938b-37dba127de47/content>
3. Бойко В. В., Залоїло І. А., Годлевська О. О. Практикум з біофізики : Навчальний посібник. В 2-х частинах. Ч. І. Біомеханіка. Київ : НУБіП, 2021. 572 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2aafc94e-e6be-4bc0-a197-bb21c01a97ac/content>.
4. Бойко В. В., Залоїло І. А., Посудін Ю. І. Практикум з біофізики : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Ч. ІІ. Біотермодинаміка. Біоелектрика та біомагнетизм. Фотобіологія. Київ : НУБіП, 2019. 486 с.
5. Рохманов М. Я., Авотін С. С. Фізика з основами біофізики : навч. посіб. / за заг. ред. С. С. Авотіна; Харків : Харків. нац. аграр. ун-т., 2020. 291 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4726/1/BIOPHYSICS%20h%201%2020.pdf>
6. Сливко Е. І., Мельнікова О. З., Іванченко О. З., Біляк Н. С., Прокопченко О. Є. Біофізика і фізичні методи аналізу : Навчальний посібник. Запоріжжя, 2018. 234 с. URL: <http://surl.li/lpkbr>
7. Братусь Т. І., Строкач М. С. Загальна фізика. Механіка. Молекулярна фізика.

Термодинаміка фізики : навч. посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 130 с.
URL:<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2dd711f8-bd19-43ca-869d-b3b51844efdb/content>

8. Колечкіна І., Рижкова Т. Фізика. Механіка : навчально-методичний посібник. Полтава : ПДМУ, ННЦПІГ, 2022. 139 с. URL: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/19460>.
9. Рижкова Т. Ю. Біофізика : методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт. Полтава : ПДАУ, 2024. 86 с.

Допоміжні

1. Посудін Ю. І. Фізика з основами біофізики : підручник. Київ : Світ, 2003. 400 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/items/e1d67033-ca51-4db4-b472-bc2214d5a9b6>
2. Грінченко В. Т., Вовк І. В., Маципура В. Т. Основи акустики. Київ : НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України, 2007. 640 с.
3. Король А. М., Андріяшик М. В. Фізика. Механіка, молекулярна фізика і термодинаміка. Електрика і магнетизм. Оптика. Елементи квантової механіки, фізики атома, атомного ядра і елементарних частинок: підручник для студентів вищих технічних навчальних закладів. Київ : Фірма „Інкос”, 2006. 344 с.
4. Кузьменко Г. М., Рижкова Т. Ю. Робототехніка у розвивальному навчанні студентів фізики як технологія реалізації STEM-освіти. *Імідж сучасного педагога*, 2024. № 4 (217). С. 13-18. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/issue/view/18298/11221>; doi: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4\(217\)-13-18](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4(217)-13-18).
5. Арендаренко В. М., Самойленко Т. В., Іванов О. М., Рижкова Т. Ю. Результати експериментальних досліджень по розподіленню падаючого зерна з тороподібної тарілки на пласку поверхню. *Scientific Progress & Innovations*. 2023. № 26 (1). С. 96–101. URL: <https://journals.pdaa.edu.ua/visnyk/article/view/1748>; doi: 10.31210/spi2023.26.01.15.
6. Рижкова Т. Ю., Кузьменко Г. М. SPICE-симулятори на лабораторних заняттях з електротехніки й електроніки. *Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету*. Полтава : ПП Астроя, 2021. С. 91-92. URL: <http://surl.li/lsdexx>.
7. Кузьменко Г., Рижкова Т. Трансдисциплінарний підхід як один з дидактичних принципів STEM-навчання фізики. *Реформування вищої освіти в контексті забезпечення сталого розвитку суспільства : Дидакал : часопис : зб. матеріалів Міжн. наук.-практ. конф., м. Полтава, 15–16 лист. 2022 р. Полтава, 2022. № 23. С. 198-200.*
8. Почтар М. А., Рижкова Т. Ю. Моделювання механічних коливань за допомогою VBA MS EXCEL на лабораторних заняттях з фізики. *Досягнення та перспективи галузі виробництва, переробки і зберігання сільськогосподарської продукції : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Кропивницький: ЦНТУ. 2020. С. 107-108.
9. Рижкова Т. Ю., Волинець Я. Ю. Розв'язування фізичних задач професійного спрямування за допомогою прикладного програмного забезпечення. *Новітні технології в агроінженерії: проблеми та перспективи впровадження : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (02-03 червня 2022 р., м.*

Полтава). Полтава, 2022. С. 95-98. URL: <http://surl.li/keodhe>.

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання ПДАУ : сайт. URL: <https://moodle.pdau.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Бібліотека ПДАУ : сайт. URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka>.
4. TED IDEAS worth spreading : сайт. URL: <https://www.ted.com/search?q=physics>.
5. Комп'ютерне моделювання фізичних явищ : сайт. URL: <http://cmodel.in.ua>.
6. Physics World - the member magazine of the Institute of Physics : сайт. URL: <https://phys.org/journals/physics-world/>.

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри будівництва та професійної освіти,
протокол від 02.09.2024 року № 1

Додаток до силябусу

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			
	опитування	виконання завдань самостійної роботи	виконання завдань лабораторних робіт	Разом
Тема 1. Механіка. Біомеханіка. Акустика	4	6	12	22
Тема 2. Обертальний рух твердого тіла.	4		6	10
Тема 3. Пружні та пружньо-в'язкі властивості твердих тіл і біологічних тканин	4		6	12
Тема 4. Молекулярні явища у газах і рідинах. Біореологія. Основи гемодинаміки	4	4	12	20
Тема 5. Закони термодинаміки в біології. Біофізика мембран	4	4		8
Тема 6. Основи електродинаміки в біофізиці. Електромагнетизм	4	4		8
Тема 7. Геометрична оптика. Хвильова оптика та фотометрія	4	4	6	14
Тема 8. Біологічна дія видимого, інфрачервоного й ультрафіолетового світла.	4	4		8
Разом	32	26	42	100

Шкала та критерії оцінювання

Опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Повна відповідь на запитання, висока активність на заняттях що дає можливість оцінити здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміти предметну область із залученням біофізичних законів та теорій у професійній діяльності
3	Неповна відповідь на запитання, середня активність роботи на заняттях, що дає можливість оцінити здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміти предметну область із залученням біофізичних законів та теорій у професійній діяльності
2	Неповна відповідь на запитання, низька активність роботи на заняттях, яка дає можливість оцінити здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміти предметну область із залученням біофізичних законів та теорій у професійній діяльності
0-1	Відсутність або часткова відповідь на запитання, низька активність роботи на заняттях, що не дає можливість оцінити здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміти предметну область із залученням біофізичних законів та теорій у професійній діяльності

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
4 (6)	повне, вичерпне виконання завдань самостійної роботи, демонструє здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності, опрацьований теоретичний матеріал і завдання містять мінімальну кількість помилок чи неточностей, що дозволяє оцінити розуміння питань, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів.
3 (4-5)	виконання завдань самостійної роботи з деякою не чіткістю та заплутаністю, що дозволяє оцінити розуміння питань, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів.
2 (2-3)	часткове виконання завдань самостійної роботи з допущенням помилок, що дозволяє оцінити розуміння питань, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів, але не повністю, демонструється неповна здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та часткове розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній

	діяльності
0-1	завдання не виконане або частково виконане завдання самостійної роботи з допущенням великої кількості помилок, що не дозволяє оцінити розуміння питань, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів, демонструється або відсутність або часткова здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та переважне нерозуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності (завдання потребує повторного виконання)

Виконання завдань лабораторних робіт

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	високий рівень оволодіння практичними навичками: вміння самостійно проводити вимірювання та виконувати обчислення, вміння пояснити принцип користування обладнанням, приладами, вміння оцінити похибку вимірювань, вміння скласти письмовий звіт за результатами експериментів, самостійно робити висновки, надавати вичерпні відповіді на контрольні запитання, що дає можливість сформуванню здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях, показувати розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності, отримувати навички здійснення відповідних вимірювань, знання принципів роботи пристроїв, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів
4	виконання роботи з неточностями, що дозволяє сформуванню вміння самостійно проводити вимірювання та виконувати обчислення, вміння пояснити принцип користування обладнанням, приладами, вміння оцінити похибку вимірювань, вміння скласти письмовий звіт за результатами експериментів, самостійно робити висновки, надавати вичерпні відповіді на контрольні запитання, що дає можливість сформуванню здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях, показувати розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності, отримувати навички здійснення відповідних вимірювань, знання принципів роботи пристроїв, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів
3	експериментальні дослідження виконані з суттєвими помилками або неточностями, поверхневе володіння навичками самостійно проводити вимірювання та виконувати обчислення, вміння пояснити принцип користування обладнанням, приладами, вміння оцінити похибку вимірювань, вміння скласти письмовий звіт за результатами експериментів та робити висновки за підказками викладача, відповіді на

	контрольні запитання надано не в повному обсязі, але це дає можливість сформувати у здобувача вищої освіти здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, показувати розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності, отримувати навички здійснення відповідних вимірювань, знання принципів роботи пристроїв, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів
2	лабораторна робота виконана з суттєвими помилками або неточностями, часткові володіння навичками самостійно проводити вимірювання та виконувати обчислення, вміннями пояснити принцип користування обладнанням, приладами, вміннями оцінити похибку вимірювань, вміннями скласти письмовий звіт за результатами експериментів та робити висновки, відповіді на контрольні запитання надано обмежено та не на всі питання, але це дає можливість сформувати у здобувача вищої освіти здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, показувати розуміння предметної області із залученням біофізичних законів і теорій у майбутній професійній діяльності, отримувати навички здійснення відповідних вимірювань, знання принципів роботи пристроїв, що стосуються дотримання параметрів та контролю технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва з точки зору біофізичних та фізичних законів
0-1	низький рівень виконання лабораторної роботи, відсутнє розуміння принципу користування обладнанням та приладами, проведення вимірювань та виконання обчислень проходить з постійними консультаціями викладача, здобувач не розуміє принципів оцінки похибок вимірювань, складання письмового звіту за даними експериментів та написання висновків роботи виконуються під повним керівництвом викладача, відповіді на контрольні запитання не надано (бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання), що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.